UNUTUŞ VE HATIRLAYIŞ

YAZARIN ÖBÜR ESERLERİ

(DİRİLİŞ YAYINLARI'ndan)

ŞİİR:

ŞİİRLER I	Monna Rosa
ŞİİRLER II	Şahdamar/Körfez/Sesler
ŞİİRLER III	Hızırla Kırk Saat
ŞİİRLER IV	Taha'nın Kitabı/Gül Muştusu
ŞİİRLER V	Zamana Adanmış Sözler
ŞİİRLER VI	Ayinler/Çeşmeler
ŞİİRLER VII	Leylâ ile Mecnun
ŞİİRLER VIII	Ateş Dansı
ŞİİRLER IX	Alınyazısı Saati

GÜN DOĞMADAN (Şiirlerin Toplu Basımı)

HİKÂYE:

HİKÂYELER I	Meydan Ortaya Çıktığında
HİKÂYELER II	Portreler

PİYES:

PİYESLER I • ARMAĞAN

ÇEVİRİ ŞİİR:

BATI ŞİİRLERİNDEN • İSLÂMIN ŞİİR ANITLARINDAN

DÜŞÜNCE:

RUHUN DİRİLİŞİ • KIYAMET AŞISI • DİRİLİŞ NESLİNİN ÂMENTÜSÜ • İNSANLIĞIN DİRİLİŞİ • ÇAĞ VE İLHAM I-II-III-IV • YİTİK CENNET•MAKAMDA • İSLÂMIN DİRİLİŞİ • DİRİLİŞ MUŞTUSU • VAROLMA SAVAŞI • İSLÂM • İSLÂM TOPLUMUNUN EKONOMİK STRÜKTÜRÜ • DÜŞÜNCELER I-II • GÜNDÖNÜMÜ • DİRİLİŞİN ÇEVRESİNDE • FİZİKÖTESİ AÇISINDAN UFUKLAR VE DAHA ÖTESİ I-II-III • YAPI TAŞLARI VE KADERİMİZİN ÇAĞRISI I-II • ÇAĞDAŞ BATI DÜŞÜNCESİNDEN • SAMANYOLUNDA ZİYAFET

DENEME:

EDEBİYAT YAZILARI I Medeniyetin Rüyası Rüyanın Medeniyeti Şiir
EDEBİYAT YAZILARI II Dişimizin Zarı
EDEBİYAT YAZILARI III Eğik Ehramlar

İNCELEME:

YUNUS EMRE • MEHMED ÂKİF • MEVLÂNA

GÜNLÜK YAZILAR:

FARKLAR • SÜTUN • SÛR • GÜN SAATİ

SÖYLEYİŞLER:

röportaj:

TARİHİN YOL AĞZINDA

konferans:

ÇIKIŞ YOLU I- Ülkemizin Geleceği
ÇIKIŞ YOLU II- Medeniyetimizin Dirilişi

meydan konuşması:

ÇIKIŞ YOLU III- Kutlu Millet Gerçeği

SEZAİ KARAKOÇ

U N U T U Ş
V E
HATIRLAYIŞ

3. baskı

DİRİLİŞ YAYINLARI
P.K. 1279, Sirkeci - İstanbul. Nuruosmaniye Cd.
Derin Han, No: 8/1, 34410 Cağaloğlu - İstanbul
Posta Çeki No: 348155 Tel: (0212) 519 04 57
www.dirilisyayinlari.gen.tr

Diriliş Yayınları : 44

Birinci Baskı : 1996
İkinci Baskı : 1998

BU KİTAP

Bu kitap, 1988-1991 yılları arasında, Haftalık **DİRİLİŞ** Dergisi'nde (Mehmed Yasinoğlu adıyla) çıkan yazılardan oluşmuştur. **Horoz İki Kere Ötmeden** yazısı ise daha önce de 1975 yılında aylık **DİRİLİŞ** Dergisi'nde Zülküfül Makamında üst başlığıyla yayınlanmıştı.

Kitaba, ikinci baskıdan itibaren aylık **DİRİLİŞ** Dergisi'nin Ekim 1979'da yeniden çıkışı sebebiyle basılıp dağıtılmış ve daha sonra Dergide yayınlanmış olan **Diriliş Mektubu** ve Haftalık **DİRİLİŞ** Dergisi'nde 20 Ağustos 1991 tarihinde yayınlanan **Taraflı Bir Program** ve **Hatırlattıkları** isimli yazılar da eklenmiştir.

© Diriliş Yayınları. BU KİTAP DAHİL BÜTÜN ESERLERİMİZİN TÜM YAYIN HAKLARI SAKLIDIR (Değerlendirme amacıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yazarın yazılı izni olmadan, hiçbir surette alınamaz, çoğaltılamaz, çevirisi yapılamaz, radyo, TV'lerde okunamaz, kaset ve CD'lere aktarılamaz, Internet dosyası açılamaz).

Dizgi-İçdüzen: hayalevi tasarım
Baskı-Cilt: Bayrak Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Davutpaşa Cad. No: 14/2 Topkapı - İstanbul
İstanbul – Ağustos 2008

U N U T U Ş
V E
HATIRLAYIŞ

KUTLU HAC YOLCULUĞU

Dinimizin fiil şart ve temellerinden biri de, hac. İmkânı olana gözüken Kâbe ziyareti yolculuğu. Daha doğru bir deyişle, Kâbe ve çevresinde yapılan Allah'a yöneliş töreni. Ve her tören gibi belli kural ve şartları, biçim ve özü var. İşin can alıcı noktası, ibadetin Tanrı için olduğunu unutmamak. Yoksa, taş ve binanın kendileri değil esasta elbet ibadet konusu. Putperestlik olur yoksa taşa veya yapıya ibadet. Onun için, Kâbe-i Muazzama (Büyük Kâbe), Mekke-i Mükerreme (İyilikler Mekkesi), Medine-i Münevvere (Aydınlanmış Medine) ve benzeri isimler verilmiştir; ama mukaddes, kutsî, kutsal denmemiştir sıfat olarak. "Kutsal Topraklar" tâbiri -ki gittikçe yaygınlaşıyor- kullanılmamalıdır; eskiler bu anlamda (mübarek) kelimesini kullanırlardı, mukaddes kelimesini değil. Bu yüzden, kutsal kelimesini değil de kutlu kelimesini kullanmak daha doğru olur. Esas olan niyettir ama, böyle görünüşte putperestlik ku-

rumuyla benzerlik kuşkusu verecek konularda çok duyarlı olmak, islâmın bütün saflığıyla korunması açısından gereğin gereği bir titizlik zorunluluğudur.

Hintliler Ganj nehrini kutsal bilirler, hatta tanrı olarak tanırlar; eskiden Mısırlıların Nil'i tanrılaştırdıkları gibi. Bu yüzden, asıl dikkat edilecek nokta buradadır: Kâbe ve hacer-i esved, tarihî (şüphesiz din tarihini kasdediyoruz) değerleri çok yüksek bina ve taştır, yoksa bizatihî maddî yapı ve varlıklarıyla diğer taş ve yapılardan farkları yoktur. Bunlar, hac ibadetinin yapılması için zarurî mekân ve eşya, işaret taşı mahiyetindedirler. Bunlara alabildiğine tarihî değer atfetmek (kasdettiğimiz hâtıra değeridir. Peygamber hâtırası değeri. Rivayete göre, Hazreti Âdem hâtırası. Ve bilindiği gibi Hazreti İbrahim hâtırası. Ve Peygamber Efendimizin hâtırası. Sahabe hâtırası. Ve daha sonrakilerin) olabilir. Hâtıra birikmiş âdeta Kâbe'de, Hacer-i Esved'de, Medine'de, Ravza-i Mutahhara'da. Bu hâtıraların elbet, mânevî değerleri vardır ve bu değer çok büyüktür. Mânevî yollarda ayrıca geniş ve zengin anlamlar kazanmıştır hac yolculuğu. Ama yine, tekrar ve tekrar üzerinde durulmalı ki, esas olan ibadetin kendisidir ki, yalnız Allah için ve Allah'ın razılığı içindir. Bu yüzden, ancak, o topraklar için, kutsal değil, kutlu topraklar demek mümkün. Ve belki Kutlu Kâbe, Kutlu Taş demek mümkün. Çünkü onlar gerçekten kutlu bir ibadetin içinde gerekli olarak yer alıyorlar. Sembolik olarak, Tanrı evi kabul ediliyor. Camiler dahi bir bakıma öyle. Ama, yine bu noktalarda mümin çok dikkatli olmalı. Putatapıcılıkta Tanrı evi denince, içinde

gerçekten Tanrı'nın olduğu, ya da tanrıların oturduğu yer olarak anlaşılıyordu. Putlar, tanrıların içine girdiği kalıplar ve suretler olarak düşünülüyordu. Çok tanrı var kabul ediliyor, onlar da, ruh gibi, putlar da onların vücudları, bedenleri veya maddeleri, cesetleri olarak görülüyordu. Oysa, bizim inancımızda Allah, ezelî ve ebedîdir, mekândan münezzehtir. Bu bakımdan, Kâbe için, ya da cami için Tanrı evi deniliyorsa, bu mecazî anlamdadır. İnsanların mülkiyetinde olmayan, sırf Tanrı'ya tapınmak için yapılmış ve tahsis edilmiş yapılar demektir. Kılıçtan keskin, kıldan ince denilmesi bundan yol için, İslâm yolu için. Putatapıcıların mekânı, maddeyi veya cismi tanrılaştırmaları, kutsallaştırmaları, islâmca ortadan kaldırılan büyük cehalet âdetleridir.

Kutlu yolculuk, hac. Hac yolcusu, yollarda eski medeniyet kalıntılarını ve şehir harabelerini görmekle bir takım düşüncelere varacak, eski medeniyetlerin neden yıkıldığını düşünecek, bu konuda okuduklarını hatırlayacak, ibret alacak, bilgiler edinecek, geçtiği yerler halklarının âdetleri, ürünleri ve eserleri hakkında malûmat sahibi olacak, sonra Mekke'ye, Kâbe'ye yaklaştıkça daha çok mânevî havaya girecek, âdeta Peygamber Efendimiz'in ve Sahabenin devrini yaşar gibi olacak, oraya varınca âdeta onların ruhaniyetlerini elle dokunurcasına hissedecek ve hac merasimini yerine getirirken, ihrama bürünmüş ve dünyayla ilişkisini kesmiş olarak, Allah'ın huzurunda bulunduğunu bilecektir. Öyle ki, hacca giden insanla ondan dönen insan arasında bir fark olmalı. Hac, ruh için bir ilerleme ve temkin imkânı

doğurmalıdır. Sanki, mümin, tüm günahlarından arınmış, sanki anadan yeni doğmuş gibi değişmiş olarak dönmeli hacdan.

Ve hac esnasında, dünyanın her tarafından gelmiş müslümanlardan haber sormalı, müslüman ülkelerin durumlarını öğrenmeli, fikir alışverişi yapmalı, onların aşk ve heyecanlarından kendi şuurunu bilemeli ve onların şuurunu kendi şuuruyla alevlemeli. Müslüman aydınlar, orada görüşüp danışmalı, İslâm ülkelerinin kurtuluşu için gönül ve el birliği yapmalıdırlar. Bir takım kararlar almalı ve ülkelerine döndüklerinde eksiksiz uygulamalıdırlar bu kararları.

İnsan psikolojisi, somuta eğilimlidir. Sırf soyut ve mânevîyi korumakta güçlük çeker ruh. Mutlaka, somut bir dayanak ister, duygu ve zihin. İşte, bu yüzdendir ki, Allah yolunda yapılan yolculuk, dünya üzerinde bir noktada son bulmalı. Ondan sonra, ruh, tam anlamıyla mânevî yolculuğunu yapacaktır. İşte o yer, Kâbe olarak seçilmiş ve belirlenmiştir. Somut bir işaret ve belirti olarak.

Merkezi, Allah için yolculuk yapıp özel şekilli bir ibadetle ona yaklaşma demek olan, çevresi ve dalları çok gür ve zengin ve çok çeşitli meyveli bir ağaç gibi gözüken, hac, nasiplileri için ne büyük nimet ve mazhariyettir. Tanrı'nın büyük bir lütfûdur mümine. Gitmeyenlere de gidenlerin getirdikleri mânevî hava ve onun somut bir belirtisi zemzem, bir ruh değişikliği yapmak için yeterlidir.

Hac görevini yapmış olanlar, toplumda nirengi

noktaları, işaret taşları gibi olmalıdır. Hac yapmanın mânevî faydası, eseri görünmeli kişide.

Takva amaçlı, metafizik kıyılı, tarih ve toplum yolculuğu diye özetlenebilir hac yolculuğu. Bu yolculuğu yapanlar, topluma aynı çizgileri katarak onun renk ve yapısını, dokusunu ilâhî bir özde boyamış olurlar. Çıkmaz bir boyayla.

DİRİLİŞİ UNUTTUĞUN VE HATIRLADIĞIN ZAMAN

SEN "diriliş"i unuttuğun zaman, rahmânî nurdan perdelerle zulmanî şeytan perdelerinin birbirine karıştığı bir ortama düşersin de farkında bile olmazsın. Daha doğrusu, sanki rahmânî ve nurânî perdeleri bile zulmânî ve şeytânî perdelerden esen rüzgârlar, samyelleri tutar. O nurânî dünya bile, zulmânî dünyanın sultasına, hükmüne girmiş gibi olur. Esasta girmez elbet; ama bu durum, Allah'ın insanlık için kaderleştirdiği, tarih ve toplum kanunları gereği ve yine Allah'ın bir lütûf armağanı olarak estireceği yeni ve rahmânî bir rüzgâr vaktine kadar sürer.

Sen, "diriliş"i unuttuğun zaman, kendinin sandığın bir kaynaşmada bile ne kadar karışık ve bulanık anaforların döndüğünü görürsün. Görmemen, o anaforları, o toz hortumlarını, şelale, fıskiye sanman

ne kadar yanlış olur. Dikkat et, o akışlar, yukarı doğru yükseliş değil, inişler, düşüşler, alçalışlardır. O akış, sürüklediğini karanlık yeraltına götürecektir. Oysa sen, zulmânî perdelerin mahkûmu olmak bir yana, rahmânî-nurânî perdelerin bile tutsağı olmamak zorundasın, onu bile aşmak, onun bile ötesine gitmek borcundasın. Sen, ferdî planda başlar görünen tasavvufu, gerçek yerine, içtimaî plana yükseltmek, iki cihadı birleştirmek görevindesin. Senin göğden, bir kişinin göğdesi olmaktan çıkıp tüm toplumun göğdesi, daha doğrusu o göğdenin bir parçası olmak ödevinde. Ruhunsa, daha çok o ruhun bölünmez, parçalanmaz bir parçası olmak yükümlülüğünde.

Sen, "diriliş"i unuttuğun zaman, "klasik" bile, dilencilerin torbalarının dış maskesi, ambalaj olarak ortalıkta gözükür. Zavallı toplum, yeraltı çarşılarında eskimeyen eskinin yeni cilalarla nasıl boyaya batmış olarak maskaralaştığını, fukaralaştığını, nelerin aleti olduğunu görür. Oysa sen, "klasik"in yeni fışkıran fidanı olacaktın. Yeryüzünü kutlu nimetle donatan zeytini, gökyüzünü donatan çınarı, Arzın güleryüzlü gülü olacaktın. Sen, "klasik"in zamanı nasıl dize getirdiğinin ispatı, hep doğan, yeniden doğan, tekrar doğan, fakat eskimeyen, eskimeyecek olan ay'ı olacaktın. Sen de bir Ebedîlik Sütunları korosunda klasiğin bir sütunu olacak gibi çağda duracaktın. Sen büyük teslimiyetin, Tanrı'ya teslim oluşun özgün sütunu olacaktın.

Sen dirilişi unuttuğun zaman, hangi sesleri işiteceksin, hakikatın sesi hariç, bütün sesleri. O sesler ki,

tilki sesidir, sırtlan sesidir, domuz homurtusudur, köpek havlamasıdır, yılan ıslığıdır, eşek anırtısıdır. Ama asla ve asla, insan sesi, arslan sesi, at kişnemesi, horoz ötüşü, kuş cıvıltısı değildir. Ama bu seslerin taklitleri de, o çirkin seslere, o çirkin seslerden daha çirkin olarak katılmaktadır. Ve nice insan, hakikatın sesi diye, hakikatın sesinin taklitlerinin peşinde koşmakta. Büyük şair Bâki'nin dediği gibi:

Batıl hemişe batıl ü bihudedir veli
Müşkil budur ki suret-i hakdan zuhur ede

Evet, güçlük hak kılığında gelen yalanı ayırdedebilmekte. Süslenen püslenen, birinci hamur, ipek kağıtlara ve kuşelere bürünen yalanı gerçeğinden ayırabilmekte mârifet. Sen dirilişi unuttuğun zaman, korkulur ki, bu yalancı taklitin pençesine düşesin. Korkulur ki, sürüklenesin fâniliklerin uçurumuna. Fânilikte yok olduğun halde, bâkilikte bâki olduğunu sanasın. Aldanışlar, dönemeçler, labirentler. Sonunda, ya felâh buldurmaz bir başdönüşü, ya da kayboluş, karanlıklarda ve uçurumlarda bitip tükeniş.

Sen, dirilişi unuttuğun zaman, hatırladığın nedir? Işığın hangi aynalarda yansıyıp duracak? Arkaik olanın içinde kırılmaz olan cevheri ne yaptın? Geçmiş zaman balını bilmem hangi marka otomobilin lastik patlağına tutmaz bir solüsyon gibi sürebileceğin zamanlara hep tanıklık mı yapacaksın? Antika dediğin nedir? Neden çıktı hayatından, çinili, "alaturka" ismiyle anılan ve iftarlarda akşam vakti evi etrafında toplayan sofraların değişmez saati, hep 12'yi gösteren, o hep huzur saçan saat. Ya hem tabiî

bir steno, hem en estetik yazı olan ve geçmişteki levhalarda binlerce şaheser olarak kalan, mezar taşlarını bile anıtlaştıran, o cennetten inme yazı? Evet sen, yazısını, saatini ve takvimini (evet takvimini, madem ki, Batıya ayarladın onu yitirdin demektir. Çünkü, Batılılar, yılları, takvimi, zamanı, bir doğuma, tabii bir olaya, isterse o bir peygamber doğumu olsun, dayıyorlar. Senin takvimin ise, hicrete, yani idealin büyük bir hareketine dayanıyordu. İdeali bırakıp tabiî bir olayın mahkûmu mu olmalıydın?) evet sen takvimini yitirmiş, fizikötesince de, tarih çerçevesinde de sallantıda kalmış birisin. Âdeta başaşağı bir uçuruma sarkıtılmış birisin. Ve ayağını da incecik bir kıl tutuyor. Sen, dirilişin yitirdiğin için bu duruma geldin.

Sen, dirilişi yitirdiğin zaman, adını ve Tanrı'yı bile yitirirsin. Nitekim öyle oldu. Önce, onurunu yitirdin. Şimdi, Allah'ı yitirmeğe başlıyorsun. Daha sonra da, ismini yitireceksin. Dirilişini hatırlamadığın sürece de hatırlanmayacak ve anılmayacaksın.

Öyleyse, sen dirilişi hatırla. Ve hatırladığında nasıl bir büyük değişimin, oluşumun başlayacağını hatırla.

*

Sen, dirilişi hatırladığın zaman, kopkoyu gece karanlığı içinde bir ışıcık parlamaya başlayacak demektir. Çevreni ışıtmaya başlayacaksın. Sonra o ışıma büyüyecek. Allah'ın izniyle bütün insanlığın yeniden aydınlanmasına kadar.

Sen, dirilişi hatırladığın zaman, bir sac çatıya

düşen yağmur damlaları gibi, hakikatın tap tap ayak seslerini işitmeğe başlayacaksın. Şu, gündemden çıkarılmak istenen, uzaklaştırılan, unutturulmak istenen hakikatın.

Kim, bu gücü veriyor, karşıt düşünceye, hakikat karşıtına, hakikat düşmanına Tanrım, sırrın ne kadar derin, ne kadar dolambaçlı? Hakikat karşıtı, kendini hakikat diye sunuyor ve hakikatı karşı düşünce diye adlandırıyor, ne korkusuzluk, ne töresizlik! Tanrım, neden bir de karşıdan görünmek istiyorsun?

Ama, sen, ey dirilişin kalbine nişan aldığı insan, ey kalbi diriliş atılımıyla nakışlı olan kardeşim, ey ruhu dirilişle diş diş işlenmiş olan çilekeş er, evet sen, dirilişi hatırladığın zaman, her yönden görünen O'nun lütuflarına erip sert çizgilerinin görünümünden ürkmemeyi öğreneceksin. Her ırmaktan geçeceksin, ateş ırmağından, irin ırmağından, kaynamış maden ırmağından, cıva ırmağından, cevr-ü cefa ırmağından. Cevherin ve özün saklı kalarak geçeceksin. Tereddütler, zanlar, şüpheler, kuşkular, gölgeler cehennemlerinden geçeceksin. En sıkıştığında, eski bir caminin tavanına bitişik yeşil bir levha halinde: "**Esirge bizi ya Ahzar Aleyhisselâm** (Hızır Aleyhisselam)" sözünün ışıklar içinde parladığını göreceksin. Umut ve huzur dolacak içine, korkudan yalvarışa geçip sevince ulaşacaksın. Sıtku vefa ırmaklarından geçeceksin. Yıkanıp arınacaksın. Öz madenin pırıl pırıl parlayacak yeniden.

Sen, dirilişi hatırladığın zaman, aczin, eksikliklerin, noksanlıkların, kayıpların, dalga dalga bulut bulut çekip giderler. Ne kadar yoğun olsalar da, onları

yaracak bir şimşek vardır. Ve onlar bu şimşekle yarılmaya görsün, birden şarıl şarıl yağan sağnaklar halinde boşanan güzelim yağmurlara dönerler. Sıkıntı bulutu gider, rahmet yağmurlarının kaldırdığı güzelim baharın toprak kokusu gelir. Ve arkasından çiçekler, çiçekler, çiçekler. Ve arkasından yaz. Ve meyveler, meyveler, meyveler...

Sen, dirilişi hatırladığın zaman, eşyanın metafizik damarı kabarır ve hakikatı işaretleyen fizikötesi nabzı atar. Fizikte boğulanlar için, ne de parlak bir kuyu ağzısın. Madde zindanından kurtuluş, kölelik zincirinden azat olma haberisin, muştususun artık. Korkudan muştuya geçmişsin demektir.

Sen, dirilişi hatırladığın zaman, şehirlerde, büyük şehirlerde bir uğultu, bir uğultu.

Sen, dirilişi hatırladığın zaman, ayda bir gülümseme, o eski günlerin unutulmuş gülümsemesi.

Sen, dirilişi hatırladığın zaman, denizde bir dalgalanış, bir dalgalanış.

Sen, dirilişi hatırladığın zaman, diriliş de seni hatırlayacaktır. Ölümün sularında yüzen sen, bir ceset olmaktan çıkıp ışıyıp dirilen bir göğde, filizler veren bir göğde olup yeniden kök salacaksın bu ihtiyar, yorulmuş toprağa. Ama o toprak da seninle yeniden gençleşecek. Sen bir gençlik aşısısın toprağa.

Sen, dirilişi andığın zaman, hâtırat, hâtırat olmaktan çıkıp yeniden yaşama demek olur. Unutulmuş hâtıra kılınan, gerçekte yaşanan realite olması gerekendir. Bunu, sen dirilişi, o fizik ötesi dirilişi, o tarihsel dirilişi, o toplum dirilişini, o tarihî-sosyolojik

dirilişi, yani medeniyet dirilişini kat be kat hatırladığın vakit, daha iyi öğrenip anlayacaksın.

Ve sen dirilişi hatırladığın vakit, dirilişi hatırlatma gereğini anlayacaksın. Göz yumulan gerçeği, gözleri yanıltan yanılgıyı görüp göstereceksin. Kılağuzluk ışığı düşecek üstüne. Bir diriliştir başlayacak yeniden insan ruhunda. Ruhtaki iç içe kırk kabirin kapakları kırılıp açılacak, bir diriliştir başlayacak, ruhta, insanda ve insanı saran her şeyde. Eşyada, kavramlarda ve zamanda. Zamanı da çevreleyende bile bir diriliştir başlayacak.

Ne mutludur o anış.

Ne düğündür o düğün.

O anlamların anlamı düğün.

Sultanlar sultanı diriliş. Ve dirilişi anış. Ve dirilişin diriliş düğünü.

HOROZ İKİ KERE ÖTMEDEN

İncil'de Hazreti İsa'ya atfedilen : "Horoz iki kere ötmeden siz beni üç kere inkâr edeceksiniz" sözü havariyun için olmaktan çok insan psikolojisi için geçerli. Yoksa havariyun için bu suçlama bir haksızlık olurdu. Zaten Tevrat ve İncil'de, amaçlar ve ilgiler bakımından bu türlü değişmelere çok rastlanır.

Çok defa, kutlu sözlerde tahrif, zaman ve nakil faktörü bir yana bırakılırsa, insanın aklından geçeni olmuş gibi düşünmesinden doğuyor. İnsan psikolojisinin abartma, küçültme, ikinci plana atma veya arka plandakini ön plana alma gibi, realiteyi veya zihnî olguların realiteyle ilişkilerini değiştirme özelliğinin kaçınılmaz etkisi. Yalnız Kur'an'dır ki bu etkiden bir mucize olarak korunabilmiştir.

Mitlerde, masallarda bu insan psikolojisinin değiştirme özelliği âdeta sınırsızmışçasına bir genişlik kazanır. Bununla birlikte, dikkatli bir bakış, onlarda da kayıtlayıcı, sınırlandırıcı tarihî şuuraltının izini

tesbit eder.

"Tahrif"in inceden inceye tarihî kritiği yapılmış değil. Yapılabilse görülebilecekti Beni İsrail tarihinden nice sızmalar olduğunu din tarihine. Şüphesiz din de müesseseleşince tarih çağlarının ve sosyoloji kanunlarının etkisi görülecektir üzerinde. Müesseseler, zaman içinde, oluşmalarıyla birlikte başlarlar kendilerine geçmişe doğru bir mit örmeğe, bir tarih yapmaya. Bu tarih "yapılırken" malzemenin tamamının gerçek olmasına dikkat etmez toplum diyalektiği ve mantığı. O müessesesinin en parlak çağına ayarlı bir geçmiş zaman yakıştırması esas alınır daha çok.

Hıristiyanlığın temel kanun ve kurumlarından olan günah çıkartma, nazarî bakımdan kökü hilkatte farzedilen, insanlığın alın lekesi, ilk günaha bitiştirilir, pratik bakımdan da ilklerin, havarilerin Hazreti İsa ile olan ilişkilerine ulaştırılmaya zorlanır. Bir insanın, bir ülkü insanının oluşma çağındaki bir dönem psikolojisini, hıristiyanlık, şuuraltından, Hazreti İsa ile havariyun arasındaki üstadlık-şakirtlik münasebeti gibi vehmedilen bağıntıda arıyor ve ne tuhaftır ki bu psikolojiyi onların rastlaştığı zamanlarda değil de ayrıldıkları son anda varsayıyor. Hazreti İsa'nın sözde çarmıha gerildiği anı trajikleştirmek için âdeta havariyunun harcandığı bir abartma mı bu? Yoksa, her dinin ilklerinin âdeta ilk insan örnekleri farzedilmesinden doğan, insanın, kendisine bağışlanan fevkalâde nimetlerin değerini zamanında bilemiyeceği gerçeğini havariyunu bile istisna etmeksizin belirleme ihtiyacı mı? Belki de, nefsin, pey-

gamberi ilâhlaştırarak onunla arasındaki sorumluluk bağını, vefa zorunluluğunu ortadan kaldırma ve sadakatsızlığına şeytanî fetva düzenlemesiyle ilgili. Öyle ya, havariler bile, daha horoz iki kere ötmeden tanrıoğlunu üç kere inkâr ederlerse, zavallı hıristiyanların şu veya bu günahı işlemeleri onlara niçin çok görülsün!

Belki de bir realizm bu diyeceksiniz. Bu bir realizm ise, aşırı bir realizm. Din önderlerinin de bir realizmi olacağı şüphesizdir. Bu realizm, alelâde kişilerin realizminden bambaşkadır. Alelâde kişilerin idealizmi, üstün kişilerin yanında realizm gibi kalır. Onlar bambaşka bir realizmde, bambaşka bir idealizmdedirler. Başkalarını realizm çerçevesinde ilâhî ışıkla donatmaya çalışırlar, kendilerini de idealizm çerçevesinde.

Romalıların zulmünden kurtulmak için havariyunun Hazreti İsa'yı inkâr ettikleri lejandı, din idealizmine asla yaraşmaz sonraki bir katmadan ibarettir kutlu metinlere. Nitekim, bu ilk müminler, tevhid prensibini ve Hazreti İsa'nın peygamberliğini sadece onaylamakla kalmamışlar, bunu tebliğ etmeyi, yaymayı da, canlarını bu uğurda feda edecek kadar, aslanların önüne atılıp parçalanmayı göze alacak kadar bir görev bilmişlerdir. Zaten din öncüleri, inanç akıncıları daima kendilerini bir misyonla yüklü görmüş ve bulmuşlardır. Bu misyon onları alelâde kişilerin korku ve ürküntülerinden ırakta tutar. Onların korkuları da başkadır. Kendi hatalarından korkarlar onlar daha çok.

Bu inkâr olayı, Hazreti İsa'nın dolaylı bir izni

yorumuna da dayanamaz. Çünkü: Hazreti İsa, havarileri kurtarmak için onlara her türlü tavsiyede bulunur da kendini inkâr öğüdünü veremez. Nitekim Ashab-ı Kehf örneği, bir zulûm çağında müminlerin yapabileceği son fedakârlık çizgisini sembolleştirmektedir. Susmak olabilir, belki bir an için yeraltına geçmek olabilir, ama dâvayı öz ağızlarla red ve inkâr olamaz. Hele öncüler için böyle bir cevaz, ne derece akla gelebilir bir düşüncedir.

Ortada Hazreti İsa'nın çarmıha gerilmesi diye gerçek bir olay olmadığı gibi ona bir detay olarak ilişen bu lejandın da bir aslı yoktur. Çarmıh lejandı gibi bu inkâr masalı da, olsa olsa, Hazreti İsa'nın da, ilk hıristiyanların da zaman zaman Romalılar tarafından aranması sıralarında yaşanmış dehşet anlarının, korku ve ürperişin şuuraltında uzun bir değişim ve başkalaşıma uğradıktan sonra sonradan lejandlar halinde çıkmasıyla vücut bulmuştur.

*

Bu sözün, yani "horoz iki kere ötmeden beni üç kere inkâr edeceksiniz" öngörüsünün gerçeği, tarihî gerçeği ne olursa olsun, mücerret anlamı, bir ülkü adamının anlaşılmasındaki güçlüğü en canlı bir imaj diliyle belirtmekte çok güçlü. Gün doğmadan, gecenin sebep olacağı şaşırmalara, sapmalara işaret. Bir inancın şafağı sökünceye kadar nice inkâr ve red oluşlarına tanık olacağına işaret.

İlklerin de önemi, büyüklüğü buradan gelir. Bunun içindir ki, peygamberlik makamından hemen sonra gelen makam "sıddıklık makamı"dır. Bunun

içindir ki, "bütün inanmışların inancı terazinin bir kefesine, Hazreti Ebubekir'in inancı öbür kefesine konsa, O'nunki ağır basardı" buyrulmuştur.

Yolgöstericiye, öndere sadakat, bir dâvanın başarıya ulaşmasında birinci derecede önem taşıyan faktördür. İlk ve en zorlu imtihan yolgöstericiye sadakatta verilen imtihandır.

Önderlerin, başarılı anlarında yanından ayrılmazken güç anlarında çil yavrusu gibi dağılanlar, hiç bir zaman ilkler olmaya lâyık değillerdir.

Hazreti Musa Sina Dağı'nda iken Samiri'nin ortaya çıkıp gözbağcılığıyla peygamberi unutturmaya kalkışı olayındaki gibi sapmalar bir inanç ve ülkü gerçekleşmesinde en büyük handikapdır. Dıştan saldırılardan daha büyük bir tehlike. Çünkü dıştan gelen saldırılara yeni hareket hazırlıklıdır, hazırdır, bunu beklemektedir. Fakat içten gelenin çok defa arkadan vurma, farkına varılmama gibi aldatıcı özellikleri vardır. İhanet veya gaflet, insanı ani olarak bastıran, içten yıkmaya ve çökertmeğe, çözmeğe, çürütmeğe ve bozmağa çalışan iç zehirlenme olaylarıdır. Buna, yapının, içyapının çok sağlam olmasıyla ancak dayanılabilir.

Önderlere bağlılık, körükörüne bir bağlılık değildir. Uyanıklık, aydınlık içinde bir bağlılıktır bu. Sadakat, sıdk, en büyük uyanıklıktır. Allah'tan ve O'nun yolundan, yolcularından bir an bile gafil olmamak, sürekli olarak haberli olmak demektir. Sıdk, sürekli bilinçtir. Allah'ı bilmek, yolgöstericileri bilmek ve bu bilmelerle içiçe kendini bilmek. "Kendini

bilen Allah'ı bilir" gerçeği de bu yorum çerçevesinde anlaşılabilir.

*

İlkler, her zaman için rahatı, maddî çıkarları, şöhret düşkünlüğü gibi mânevî alçalmaları, kıskançlık, kibir, hased, çekememe, hakkı teslim etmeme gibi küçüklükleri ayağı altına almış, tepelemiş ruh kahramanlarıdır. Onları düşman hiç bir hile ile bağlı oldukları dâva ve dâva adamlarından koparamaz. Ama dâvaya pamuk ipliği ile bağlı olanlar, maddî bir fayda bekleyenler veya mânevî bir bataklığa saplanmış olarak şöhret peşinde koşanlar, müşkül bir anda ya çekip karşıya geçerler veya gereksiz bir şekilde iddialarla safı böler ve parçalarlar. Düşman da, inkâr cephesi de bundan faydalanır, bunları muhatap alarak dâvanın temel taşlarını ikinci plana atmaya, unutturmaya çalışırlar.

Bütün mesele gidip gelip nefsle savaşmaya, nefsi dizginlemeye dayanıyor. Bunda başarılı olmayanlar, bir araya gelip, bir meratip silsilesi kurup dâvalarını gerçekleştiremezler. Yolkesiciler, uğrular, yolgösterici rolüne geçer güç zamanlarda. Ve dâva bir kere daha kaybedilir. En azından zaman kaybı söz konusudur.

Feraset. Evet, dâva adamlarının başarısında birinci meşale, feraset meşalesidir. Bu meşaleden yoksun olan ülkü kervanları, yol uğrularının sık sık hücumuna ve soygununa uğrayacaklardır.

*

Önderlerin çevresindekilere düşen ilk görev, her

şeyden ve herkesten önce kendi içlerindeki inkâr, red ve itiraz buzlarını eritmeleri, samimi bağlanma düşünce ve duygularını sürekli olarak tazelemeleridir. Çevreyi aydınlatmak, başkaldırıları önlemek sonra gelir.

Paniğe kapılmışları kitleyi de arkalarından sürüklemeden önce yatıştırmak, bozguncuları en azından zararsız hale getirmek, saf dışı etmek gibi ilklere düşen yan görevler vardır.

İlklerin asla unutmaması gereken bir söz bu "horoz iki kere ötmeden üç kere inkâr etme" uyarısı. İnsanın kendi kendisine durmamacasına tekrarlaması gereken bir uyarı cümlesi bu. Kalbin kafaya, ruhun kalbe durmadan hatırlatacağı önemli nokta. Bir idealin yerleşmesinde herkese düşecek feragat payını tersiyle belirleyen prensip cümlesi.

Bir insanın içinde de, aynı cümle, aynı diyalog, sürüp gitmez mi? Ruh, daha şafağının ilk görüntülerine ulaşmadan, nefs ve akıl, zaman zaman, insanın artık son sınıra vardığına, bundan sonra yapacak bir şey kalmadığına kendini ikna etmek ister. Üzerine göklerin ışığı düşmüş olan ruh, yeraltının balçığına batmış olan nefs ve akla dönüp der: "Horoz iki kere ötmeden siz beni üç kere inkâr edeceksiniz".

*

Çağımızda da insanlar ülkü insanını kolaylıkla terk ediyorlar, edebiliyorlar. Ve bunu da onun kusurlarıyla yorumlamakta ne ustadırlar! Ülkü adamı melek ve peygamber olmadığına göre, onu kusursuz olma zorunda tutmaya kimin hakkı vardır? Halbuki,

asıl bu terkediciler, ruhlarında itiraf etmelidirler ki, asıl onlar o ülkü adamını ya ticaretleri veya şöhretleri için izlemişlerdir. Bir an için ülkü adamı zor bir duruma düşer de artık izinden servet veya şöhret devşirilmesi ihtimali zayıflarsa, bu yalancı ilkler, hemen terk için, bir takım tevilciliklere başlarlar. Önder kendilerine yol açmıştır o kadar, artık kendileri geldiğine göre ona gerek kalmamıştır. Onu mersiyeye benzer övgülerle daha sağken gömmeğe başlarlar, gömmek isterler. Yarım yetişmişliğin ve olmamışlığın ham ruhları saldığı uçurumlarda türkü söylerler. Söyledikleri türkü aslında uçuruma yuvarlanma kaderinin son çığlıklarıdır.

*

Ortadoğunun müslüman aydınları da, bu genel ülkü adamları kurallarını göz önünde tutarak, gece karanlığı gibi olan Batıcı fikir ve inanç gulyabanilerinin etkisine kapılmadan, sımsıkı bir saf halinde toplanmalı ve Batı'ya, Avrupa'ya ve komünizme karşı, Zülkarneyn Seddi bir kahramanlık duvarı, aşılmaz ideal surunu yükseltmelidirler.

ANADOLU'NUN DİRİLİŞİ

I

Anadolu'nun bir kaderi var: Doğu'yla Batı'nın karşılaştığı yer olmak. Bu kaderdir ki, birden coğrafyayı tarih, tarihi medeniyet karşılaşması, onu da iki düşüncenin, iki mizacın, iki ana dünya görüşünün, realizmle hayalciliğin, idealizmle oportünizmin, mistisizmle materyalizmin karşı karşıya geldiği, çatıştığı kimi zaman da barışıp kaynaştığı, umulmadık uzlaşmalarla birleştiği bir savaş toprağı yapıyor. İnsanların batıdan doğudan gelip bağrında birbirinin boğazına sarıldığı devirlerin yanında, Anadolu, yol gibi, köprü gibi çiğnendiği zamanları gördü.

Anadolu'nun antropolojisi ve arkeolojisi, bize, Allah'ın, zaman kılıcıyla, deprem silâhıyla ve tarih rüzgârıyla silip süpürdüğü medeniyetlerin, insan tiplerinin üst üste yığılmış, içiçe geçmiş, âdeta nonfigüratif bir biçimler kompozisyonu oluşturmuş geçmiş zaman fikir, eşya ve olay müzesini sunar.

Sanat dehası ve duygu med ve cezriyle yapılmış nice yunan ve roma ilâh heykellerinin, otlar arasında yere serilmiş "nâş"ları, Allah'ın ve onun has topraklarından olan Anadolu'nun intikamını ne güzel ifade eden bir tablodur!

Ey Anadolu! Ruhumuzun toprağı! Hiç bir sihir seni ebediyyen bağlayamadı. Her şeytanî büyü, sonunda ilâhî neşterle çözüldü. Her gordiyom düğümünü ikiye biçen bir İskenderin gözükmekte gecikmedi.

Mutlaklık Medeniyetinin ışıktan cevheri islâm mayasını Asya hamuruna katıp yoğuran Maveraünnehir Medeniyetinin eşsiz akıncıları olan atalarımız, Anadolu'ya gelip Batı'ya karşı, son çağların büyük seddini, âdeta Zülkarneyn Seddi'ni oluşturdular. Çin'i fethedip Çin Seddi'ni tesirsiz hale getiren Batılıların mütemadi akınına, Çin Seddi'nden daha çetin olan bu mânevî sed sekiz yüz yıl dayandı. Ancak, 20. milâdî yüzyıldadır ki, ruhumuzun ördüğü suru taş taş sökmeye ve burçlarını blok blok yere sermeye başladılar.

Ey Anadolu! Sökülen her taşının dökülen harçlarından kan ve gözyaşı damlıyor. Yunus Emre'nin: "Akar Allah deyu deyu" diye tasvir ettiği cennet nehirlerinden örnek olan ırmakların, yoz ruhun verimi bir kirlenişle, kapkara, suskun ve durgun!

Ey Anadolu! Her zaman, beklenmedik anda, nefs müdafaasının kahraman çocuklarını çıkardın. Onları doğuran ana oldun. Mevlâna'nın, Hacı Bektaş-ı Veli'nin, Hacı Bayram-ı Veli'nin, Yunus Em-

re'nin, Aziz Mahmud Hüdaî'nin, binbir veli, bilgin, şehit ve gazinin, önder ve erin toprağı! O harika yeşilini, o Bursa yeşilini, çölleşmiş bağrında bitirecek tohumlar tükendi mi, kalmadı mı? Yoksa, o tohumları, cömert yüzeyine ekecek, savuracak rüzgâr mı, esiş mi kesildi? Zikir yankısıyla göğsü şişmiş dağların, artık, o ilâhî esiş rüzgârlarını gönderecek doğurganlıklarını mı yitirdiler? Yoksa tohumlar saçıldı ve onları uğurlu rüzgârlar taşıdılar ama, merhamet yüklü, rahmet yüklü bulutlar, yağmurlar ve sağnaklar mı gözükmedi? Toprak, tohum, rüzgâr ve su dörtlemesinin nice destanlarıyla dolu tarihin. Yeni Destan'ın ne zaman ve hangi sırla söylenmeye başlayacak?

Horasan erenlerinin, Selçuk'un, Osmanlı'nın, Birinci Dünya Savaşı ve İstiklâl Savaşı şehitlerinin destanı, ne zaman yeni filizini, Diriliş Destanı filizini verecek?

Hiç bir çocuğun, senin tüm "bitirme" gücünü yitirdiğine inanamaz. Ey Anadolu, Büyük Sürprizini artık göster. Gönlü, kafası ve ruhu kara insanlara mânevî tokatını indir. Artık, onlar, belki de, Anadolu'nun bir daha dirilmeyeceğini sanıyorlar. Onlar, zafere ulaştıklarına inanıyorlar. Ey Anadolu, henüz rövanşın başlamadığını onu başlatarak göster.

Sen, öbek öbek Batı kapitalizmince ve hücre hücre Kuzey komünizmince çürütülüp, ruhunu ve kişiliğini yitirme mahkûmluğuna götürülebilecek bir teslimiyet toprağı olamazsın. Sen, ezelden başlayarak her dönemde Allah'a teslim oldun. Onun düşmanlarına teslim olamazsın. Bu teslimiyeti, bu sü-

rüklenişi kabul edemezsin.

Seni içkiyle, kumarla, fuhuşla, mânen ve maddeten, inkâr ve redle ruhen, beyin yıkamayla zihnen ve kültürce, suret-i hak'tan görünerek hile ile çökertmek isteyen hain yabancılığa, evrensel yerliliğinle cevap ver, paydos de.

Meşaleni yükselt ey Anadolu!

Yeni yepyeni meşaleni.

Diriliş meşaleni.

ANADOLU'NUN DİRİLİŞİ
II

Osmanlı Devleti'nin çöküşü, daha önce unutulmuş gibi gözüken Anadolu'yu yeniden hatırlattı insanlarımıza. Daha önceleri, devletin yaşaması ve devam etmesi için, sulh zamanı çiftçi olup bütün ambarları buğdayla dolduran anadolulu, savaş zamanı asker olup cephelere koşardı. Savaş alanları onların kanıyla sulanırdı. Bu sulh ve savaş görevleri, onun öylesine tabiî bir şekilde yerine getirdiği görevlerdi ki, kimse ona teşekkür bile etmeyi düşünmezdi. Anadolu babaydı, Anadolu anneydi. Baba yemez, çocuklarına yedirir, giymez, çocuklarına giydirir. Anadolu da hep böyle oldu. Anadolu'nun Osmanlılarca ihmal edildiği iddia edilir. Bu hem doğru, hem yanlış bir sözdür. Doğrudur; Osmanlılar, Anadolu'dan çok Rumeli'ne, imparatorluğun ucsuz bucaksız ülkeleri içinde vaha gibi olan ya da verimliliğiyle ünlenmiş bölgelerine yatırım yapmıştır. Anadolu'nun hissesi, öbürlerinkine nazaran çok düşük ol-

muştur. Bunun bir sebebi, o günün teknik imkânlarıyla Anadolu'dan çok, suyu bol ve arazisi verimli olan toprakların değerlendirilmesi mecburiyeti idi. Diğer sebebi ise, psikolojiktir. Avrupa'da, Afrika'da, Asya'da ele geçirilen toprakların kaybedilmemesi kaygısı, itina ve dikkatin o noktalarda toplanmasına sebep olmuştur. Anadolu'nun kaybı düşünülmemiştir. Atalarımız, ruhlarının ta içlerinden, şuuraltlarının derinliklerinden biliyorlardı ki, Anadolu kaybedilemez. Çünkü: Anadolu'nun kaybı demek, kendimizin yok olması demek, kendimizin kendimiz olmaktan çıkmamız demekti. Bunu düşünmeyen ve düşünmemekte de, insan olarak mâzur bulunan atalarımız, farkında olmadan, varoluşuyla özdeşleşmiş Anadolu'yu âdeta unutmuşlardır. Bozkır olması, Anadolu'nun öbür topraklara göre fizik talihsizliği ise, devletin temel taşı olması da, hem talih, hem psikolojik bir talihsizlik motifi olmuş Anadolu'nun ve anadolulunun. Nasıl bir binada temel taşları, yeraltında gözlerden ırak kalırsa ve üstelik tüm binanın ağır yükünü omuzlarında taşırsa, Anadolu da koca devleti böylece ayakta tutmuş, buna karşılık eşsiz tevazuu ile sessiz ve iddiasız gözükmüştür. Haya ve hicabı, eşsiz islâm idealizmi böyle bir çığırtkanlığa mani olmuştur. Yani, bir anlamda, Anadolu'yu kimse ihmal etmemiş -zaten onu ihmal etmek kimin haddine idi- ama bizzat Anadolu kendi kendini ihmal etmiştir. Her büyük idealist gibi feregat ve fedakârlığın zirvesine çıkmış, devletin uçlarda olan evlâtları için, kendini bilerek ve isteyerek ihmal etmiştir. Osmanlıları suçlamayalım, anlayalım. Onların, yüce ruhlu Anadolu'ya maddî bir ödül veya karşılık verilemeyeceğini idrak etmiş olmasını görerek susalım.

*

Devlet çöküp de halkımız varolmak ya da yok olmak durumuyla karşı karşıya kalınca, Anadolu'nun yeni misyonu, önce düşmanı bağrından koğmak oldu. Bunu sağlamak için Anadolu âdeta başını geçmişe döndürdü. Peygamber Efendimiz devrini, Sahabe devrini, Maveraünnehir devrini yaşadı. Şehitlik aşkıyla, düşmanı, ciğere musallat mikrobu koğar gibi yurttan koğdu. Ama ne yazık ki, yeni yaşantının devlet düzenini aynı ruhla organize etmesine bilemedi. İdarî hakimiyeti, Tanzimat'tan bu yana gelen ve kendini inkılâpçı (devrimci) olarak gören Batıcı kadroya kaptırdı. Osmanlı Devleti'ni bu kadro batırmıştı. Şimdi sözde Anadolu'yu ve tüm varlığımızı bu kadro kurtaracaktı. İstiklâl Savaşı'ndan sonra, Anadolu, yine sessiz kaldı, kabuğuna çekildi. O, büyük devletinin yıkılışının ıstırabını yaşıyordu. O, hep büyüğe oynamıştı tevazuu içinde. Batıcıların bizim için çizdiği yeni devlet boyutu, ona sanki yabancı bir devlet tasviri gibi geldi. Âdeta ilgisizmiş gibi davranmayı yeğledi.

*

Ancak, sanayileşme ve çok partililik, Anadolu'nun ruhunun derinliklerini değilse de, yüzeyini dalgalandırmış ve çalkalandırmıştır. Ve batılılaşma, onu daha derinden zaptetme emmarelerini göstermektedir. Eski kişilikli şehirlerinin mizacı, bu kez mahallilik benliği gibi ruhlarda tutunmak istemekte. Kapitalizm benzeri bir ekonomik yapı, Anadolu ruhuna yabancı yanlış bir yarışın kapısını zorlamak ve aralamak istemektedir.

İdealinin kaynağı inanç yataklarında bile çeşitlilikten çok hizipleşme, kendi yolunu ve tarikatını hiç

bir çağda görülmemiş şekilde sözde ülkeye tek başına hakim kılma iddiasının şaşırtıcılığı, başkalarının varlığını kabul etmeme gibi tutumların görünmesi hatalı bir çığırın doğma işaretleri olmuştur. Belki batılıların da bilinmeyen destekleri vardır bu yozlaşmada. Yolu saptırarak tüm ümidi söndürmeyi amaçlamış olabilirler. Oysa, bu devir, birleşme devridir, ayrılma devri değil. Kabul devridir, inkâr devri değil. Kimse, yeni yol icat ve iddiasında olmamalıdır. Bu çağ, Gazzali, Mevlâna, Muhyiddin-i Arabi, İmam-ı Rabbani gibi büyükler çapında ve tipinde önderlerin gelmesi çağı değil. Her hizbin kendi önderini onlar derecesinde, hatta onlardan üstün, onlara ihtiyaç hissettirmez bulması değerlendirme yanlışlığının örneği sayılsa yeridir. İlerde, geçmişin bu büyük bilgin ve mutasavvıfları çapında kişilerin gelmesini ummak hakkımızdır. Ama bugün önderlerin misyonu bu değildir. Formasyonları da buna elverişli değildir. Boş iddiaları bırakıp Anadolu'nun tevazuunu ve idealizmini istismardan vazgeçmelidir. Konyalılık, Maraşlılık, Malatyalılık, Kayserililik, ancak büyük bütüne katkı ve onun içinde erime tevazu ve kahramanlılığı ile değerlenebilir.

*

Anadolu, inşallah, yeni bir oluşuma sahne olacaktır. Bu oluşum, yeni şartlarda eski kültürlerin nesle aşılanması ve geleceğin büyük devletinin temel taşlarının atılması olacaktır. Ortadoğu'da o büyük devleti kuracak olan diriliş neslinin mayalanması misyonuna başlayacaktır Anadolu.

UNUTUŞ

Toplum için en kötü yaşantı, kesik kesik yaşamadır. Ruh yaşantısı açısından, kopukluklar, şuuraltında karanlık birikintilerin oluşmasına sebep olur. Toplumda beklenmeyen patlamalar, bu tür şuuraltı sıkışmalarının sonucudur. 1970-80 arasında Türkiye'de yaşanan anarşi ve terör fırtınasının kaynağı da, toplumun tarih şuuru akışının yeterince coşkun ve kesiksiz olmamasıydı. Tereddüt ve şüphe çerçöpünü sürükleyecek tarih şuuru nehri, kaynağından çıktığı gibi tertemiz ve dupduru akabilmelidir ki, millet hayatı her zaman muhtaç olduğu yüksek morali koruyabilsin.

Ama unutuş, zalim unutuş, zaman zaman merhametsiz oyununu oynamaktan geri durmaz. Toplum, sıkıştığı bir anda, geri dönüp düşünebilse, geçmişteki yaşantı ve deneyimlerinden nice çözüm ve alternatifler çekip çıkarabilir. Bırakmazlar fakat toplumu. Dıştan gelen ve durmamacasına ruhları meş-

gul eden görüntü, ses, söz ve düşünce akımı, insanın sakince kendini bulmasını ve kendini yaşamasını engeller.

Unuttuk. Plevne'yi, Çanakkale'de niçin savaştığımızı, İstiklâl Harbi'ni, koca bir devlet sahibi olduğumuzu, her şeyi, her şeyi unuttuk. Sözde bağımsızlığımızı kazandıktan sonra ruhça Batı'ya teslim oluşa karşı tüm milletçe içimize kapanıp direndiğimizi, nice korkular ve azaplar çektiğimizi, nice mistik umutlar ve hayaller içinde çırpındığımızı, bir gün baskıdan kurtulursak mukaddesatımıza dört elle sarılmayı nasıl hasretle beklediğimizi, tüm bunları unuttuk.

1950'den sonra başlayan nisbî özgürlük ortamında, derin derin düşünüp köklüce bir planla, otuz kırk yıllık bir planla, önce düşünce, kültür, edebiyat alanında yeni kök bağlamaya, daha sonra metafizik planda dirilmeye, en sonda da sosyo-politik bir yapılanmaya gitmeye çalışmamız gerekirken, bir yandan sadece öfke kusan bir dil sahibi oluş, öte yandan batıcılarla uzlaşan bir riyakârlığa gömülmüşlük, bir yandan da içe kapanıp dışa ölmüş görüntüsü verdiren kendi kendini sahneden çekmişlik gibi tezatlı bölünmüşlüğün mahkûmu, panik topluluğu haline dönüşmemiz, hazin bir tecelliydi.

Sağa sola sallanıp durduk, bir sarkaç gibi bir o yana bir bu yana gidip geldik. Tüm şoklara rağmen kaybettiğimiz benliğimizi yeniden bulmanın sırrına bir türlü eremedik.

1960 ihtilâli, bir kere daha tüm değerlerimizi

kaybettiğimiz endişesiyle ruhumuzu allak bullak etti. Komünizmin ağına düşmüş aydınların uyandırdığı dehşetle çalkandık, heyecan fırtınaları içinde yüzdük. An oldu, artık kurtuluşun asfaltını tuttuk zannına kapıldık. Oysa patika iplikçikleri yumağını asfalt görme yanılgısıydı bu.

On yıllar geçerken, eskiden kalan, yıpranıp yok olurken, yeni tohumlar attık toprağa. Ama bu tohumlar, bir türlü gelişmedi. İlk boy veren filizler, karamuklar, yabani otlar, ayrık otları arasında boğulup kaldı.

Sonra toplumumuzu, intihardan beter bir terör ve anarşi dalgası âdeta yuttu. Sokak çıkılamaz, kahve oturulamaz, okul okunamaz ve hayat yaşanamaz hale geldi. Sanki toplum, geçmişi unutuş devinin pençesinde ecel terleri dökmeğe mahkûm olmuştu.

Her on yılda bir toplum havasını değiştiren kara bir rüzgârın sıcaklığında kavrulduk. Nice boş kişilere kaptırdı kendini yığınlar. Politika, bu aldatış ve unutturuş planının uygulama stratejisi gibi toplumu afyonlanmışa çevirdi.

Şimdi, âdeta, geçmişsiz, geleceksiz, hatta şimdiki zamansız bir toplum gibi anları yaşayan kişilerin yığını haline geldik.

Nasıl hatırlatabiliriz o ihtişamlı duyguların, zengin iç dünyasının harikalar âlemini?

Nasıl çekip çıkarabiliriz unutuş ummanının derinliklerinden kaybolmuş hâtıralarımızın cevahirini, elmasını ve incisini?

Nasıl sarsarız, depremler gibi, ruhu katılaştıran,

kireç kayalarıyla donatan duyarsızlık felcinin istilâ ettiği vücudu?

Nasıl uyandırırız en derin kâbus uykusuna daldırılmış ruhu?

Nasıl diriltiriz, içimizde sancaklarla yürüyen mânevî ordu milletini?

MEZARINA KAVUŞANLAR VE ÇAĞRIŞTIRDIKLARI

Menderes, Zorlu ve Polatkan'ın na'şlarının İmralı'dan Edirnekapı'daki yeni yaptırılan mezarlarına nakli, ilk bakışta, çok geç de olsa bir kadirşinaslık örneği gibi görülebilir. Ama mevcut siyasî durum gözönünde tutulunca, çok zayıflamış iktidarın, bu vesileyle bir parça güç kazanmasının amaçlandığı da söylenebilir. Olay, ne tarafından bakılsa acı ve âdeta ümit kırıcı bir duruma işaret etmektedir. Osmanlı devrinde, Mahmut Paşa, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa gibi idam edilmiş vezirlerin hemen türbelerinin İstanbul'un en merkezî yerlerinde yapılıp, halka onları unutturma gibi bir düşünceye kapılmamış olması, o devlet ve toplumun, en azından ölüme ve ölüye gösterdiği dikkat ve ihtimamı çok belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır. Cumhuriyet döneminde ise, gurbette ölen hanedan mensuplarından padi-

şah ve şehzadelerin cenazeleri bile Türkiye'ye sokulmamış, vatan topraklarına gömülme istekleri bile yerine getirilmemiştir. Hatta son halife Abdülmecit'in naş'ının Türkiye'ye getirilmesi için, kızı tarafından yapılan mücadele yıllarca sürmüş, cenaze gömülmeden bekletilmiş, sonunda yine de yurda sokulmamış, dışarda toprağa verilmiştir. Hanedan mensuplarından kalanların da yurda girebilmesi, ancak, Cumhuriyetin 50. yılında çıkan afla mümkün olmuştur. Af çıkmıştır ama gelecek kimse olmamış ya da kalmamıştır. Bütün bunlar niçin yapılmıştır? İlk yıllar için, belki yeni rejimin yaşamasını tehlikeye sokar diye düşünülebilir. Ama ölenlerin na'şlarının bile girmesine müsaade edilmemesini, bu tür, rejimin kendini savunması psikolojisiyle de açıklamak mümkün değildir. Şimdi, Menderes ve arkadaşlarının na'şlarının ancak otuz yıl sonra ailelerinin kabul edebileceği bir mezara kavuşturulması da aynı ruh halinin somut örneğinden başka bir şey değildir. Rejimin, karşıtından korkması, hatta aşırı korkması psikolojisidir bu. Bu korkuda rejim haklı mıydı? Karşıtları açısından düşünülürse, hayır. Çünkü: karşıtları, zaten güçlü olsalardı, sağlıklarında ayakta durabilirlerdi. Sağlıklarında, hatta iktidar ellerindeyken, gelmekte olan yeni düzene, en azından kendilerine zarar veremeyecek kadar olsun bir etkide bulunamayanların, öldükten sonra, yeni kurulan düzeni yıkacak ne gibi bir kudretleri olabilirdi? Osmanlı hanedanı ve devleti, son durumunda kendini yenileyip Ortadoğu Federasyonu gibi bir düzen kurup varlıklarını sürdürebilirlerdi. Ama bunu yapamadıkları

için, hanedan ve devlet zaten bir nevi sürvivans halinde idi. Şiddetli bir fırtına onları ortadan kaldıracaktı ve nitekim kaldırdı. Birinci Cihan Harbi gerçekte devletin ve hanedanının sonu olmuştur. Cumhuriyet idaresi, Batı hesabına, kraldan ziyade kralcılık yaparak hanedanı kendisinin ortadan kaldırdığını iddia etmiş, Meclisten çıkardığı kararla bunu bir belgeye bağlamıştır. Oysa hanedan, devletinin sona ermesiyle birlikte, zaten gücünü, fiilen de varlığını yitirmiş bulunuyordu. Tarih önünde, cumhuriyetçilerin davranışı gereksiz bir işgüzarlık olarak nitelenecektir. Ankara Hükümeti ve Meclisi, kendilerini İstanbul Meclis ve Hükümetinin devamı olarak kabul etmediklerine ve fiilen kurulmuş bulunduklarına göre, İstanbul rejiminin kendiliğinden bittiğini kabul edip yeni bir düzen kurabilirlerdi. Oysa öyle olmamış, kendi kendileriyle çelişmeye düşmeyi göze alarak ve üstelik aşırı ihtiyatlı da davranarak, önce saltanatı, daha sonra da hilafeti kaldırmak gibi iki aşamalı bir yol izlemişlerdir. Hanedan mensupları, kadınlar ve çocuklar dahil, yurt dışına atılmış, daha sonra da ölüleri bile toprağımıza gömülmek üzere getirilmek istendiğinde yurda sokulmamıştır. Menderes ve arkadaşlarının da, okul kitaplarında, devirleri kötülenmiş, radyo, televizyon ve basında da hiç bir zaman yeni nesillere gereğince objektif olarak tanıtılmamış, anlatılmamış, 12 Eylül'e kadar süren 27 Mayıs bayramlarında da kötülenip durulmuştur. Âdeta dışardan empoze edilen bir boykot uygulanmıştır haklarında Menderes ve arkadaşlarının. Demokrat Parti'nin devamı olarak Adalet Partisi de, bu

düşmanca tavrı kıramamış, bu zatların na'şlarını bile ailelerinin istediği bir yere nakletme cesaret ve vefasını gösterememiştir.

Acaba, hanedan mensuplarının ya da 1945 sonrası çok partili rejim önderlerinin cenaze törenleri o zamanlar yapılsa ve istenilen yere gömme olsaydı, bu törenler tek başlarına, kurulan yeni düzeni yıkacak kadar etkin olabilirler miydi? Böyle bir şey düşünülemez. Etkisi bir kaç gün süren bir sarsıntı yapabilirlerdi belki. Fakat ondan öteye geçmezdi bu etki. O halde neden Cumhuriyet rejiminin Birinci döneminin, Osmanlı Hanedanı konusunda, İkinci döneminin Menderes ve arkadaşları konusunda bunca korku ve telâşı? Öyle aşırı bir korku ve telâş ki, cenazelerinin zarûrî nakillerini bile önlüyor.

Dediğimiz gibi, düşenlerin bir gücü olmayacağına göre, rejimin korkusu onlardan ve onların ölüsünden değil, aslında kendisindendir. Kendine güveni yok bu ve benzeri rejimlerin. Kendilerini diken üzerinde hissetmekte ve topluma pamuk ipliğiyle bağlı olduğu inancını taşımaktadırlar. En ufak bir bahaneyle yıkılacakmış gibi bir psikoloji içinde imişler ki, bu tür vehimlerle en basit insanî görevlerin bile yapılmasına razı olmamışlar.

Bilinmeyen her şeyden ödü kopan, bir nefsine güvensizlik içinde, kendinin sağlam kurulmadığına inanan bir düzenin veya rejimin şuuraltı olayı gibi görünüyor bu tavıralış. Osmanlılarda ve geçmişin bütün büyük toplumlarında, ölüm hadisesi vukubulunca, ona hayattakinden ayrı, kendi kuralları içinde bakma geleneği vardır. Lâle Devri'nin gözde şairidir

diye Nedim'in veya Üçüncü Selim'in büyük sevgi ve saygı duyduğu Şeyh Galib'in, o devirler bahtsızlıkla sonuçlandığında, mezarlarının yapılmaması veya yıkılması gibi bir nankörlük vukubulmamıştır. Ama Tanzimat'tan bu yana, rakip, hasım veya muhalif görünen kimselerin çoğu yokedilmiş, nam ve nişanları kalmamıştır. Ancak çok uzun bir süre geçip yeni nesillerce hiç bir duygu konusu olamayacak bir zaman geldikten sonra karşıtların ölülerine veya na'ş kalıntılarına af ve istenilen yere nakil özgürlüğü, izni çıkmaktadır. Yoksa insana veya ölüye ya da ülkeye hizmet etmiş değerlere bakış açısı değiştiğinden değil. Keşke böyle bir değişim sonucu olsaydı. Böyle bir değişim olması, günümüz insanına ve yakında ölmüş olana bakışta da bir değişiklik, bir farklılık gözlemlenebilirse, bir anlam ifade eder. Oysa bugün durum her zamankinden daha dramatik, hatta trajiktir. Günümüz edebiyatçıları, bazı değersiz ve iltimaslıları hariç, basın, televizyon, okul kitapları ve büyük halk kitleleri için birer meçhul halindedirler. Milletimizin ölümsüz değerleri olan Divan Edebiyatı şairleri ise, sanki hiç yaşamamışlar gibi dışlanmışlardır her kültür alanından. Bir ara, Kültür Bakanlığı'nca, Fuzûli'ye karşı Irak'ın nankörlük yaptığı ileri sürülerek kemiklerinin buraya getirilmesi söz konusu olmuştu gazetelerde. Bu davranış da bir gösterişten başka bir şey değil gibi gözüküyor. Fuzûli, doğduğu, yaşadığı ve gömüldüğü yerden niçin koparılsın? Oralar da bizim memleketimizdir. İngilizlerin çizdiği sınır, bir nas mıdır? En azından, Kültür Bakanlığı ilgililerinin, kültürümüz açısından, varlığı-

mızı bugünkü sınırlarla sınırlamamaları gerekmez mi? Fuzûli'nin yattığı yeri mânen olsun bizim kabul etmemiz gerekmez mi? Fuzûli'nin kemiklerinin getirilmesi sözkonusu olamaz, olsa olsa mezarının yeniden yaptırılması ve çevresinin ona lâyık bir şekilde masrafları da üstlenilmek suretiyle düzenlenmesi olabilir. Burada ise, üniversite öğrencileri görsün, hatırlasın ve saygı duysun diye, geleneğimize de uygun olarak, İstanbul'da Bayazıt'ta, Fuzûli'ye ve diğer büyük şairlerimize birer makam veya ev (isim önemli değil) yaptırılabilir. Bu makam veya evlerde onların divanları, hâtıraları, haklarında yazılan eserler sergilenip korunabilir. Bir vesileyle Fuzûli'ye yanıp sönen bir ilgi gösteren kültür alanının resmî yetkililerine soruyoruz: Osmanlı Devrinin, büyüklükte Fuzûli'den de geri kalmayan ve batılılarca en büyük şairimiz olarak görülen, Türkiye'ye geldiğinde De Gaulle tarafından da milletimizin büyüklüğüne şahit olarak zikredilen dört büyüğümüzden biri olarak isminin altı çizilen, Kanuni devrinin üç beş zirvesi arasına giren ve bizzat Kanuni'nin Mimar Sinan'la birlikte anıp, 'yalnız bu iki sanatçımızın yetişmesine katkım olduğu için övünürüm' dediği, ihtişamlı şiirin sahibi Bâki'nin mezarı nerededir? Osmanlılar Bâki'ye bir mezar yapmamışlar mıdır? Topkapı'da olması gereken bu mezara sahip çıkılmış mıdır? Yol ve binalar yapılırken koca şairin mezarı kayboldu mu, yoksa bir talih eseri olarak mevcut mudur? Durmakta ise ilgililer korumak için bir önlem almışlar mıdır? Bâki'nin mezarı, bu tür soruları sorduracak durumda iken, cesedi denize atıldığı söylenen ve bu sebep-

le zaten mezarı bulunmayan Nef'i için Sarayburnu'nda bir kitabe veya makam yapılması bugüne kadar hiç düşünülmüş müdür? Nef'i gibi bir şairi acaba kaç millet çıkarabilmiştir? Daha nice şair ve diğer alanlardaki değerlerimizin mezarlarına olsun, Kültür Bakanlığı sahip çıkmış mıdır? Osmanlıların zamana dayanacak şekilde yaptıkları türbeler ve mezarlar da olmasa, bu zatlardan nam ve nişan kalmayacaktı. Yazı değiştiği için, bu zatların mezarlarından kalanlarını da, sıradan kişilerin mezarlarından ayırma, ancak devletin özel ihtimamıyla mümkün olabilecektir. O mezarları özel koruma ve çerçeve içine almak, bir kitabeyle belirtmek, özel kanunla kendisini ve çevresini yıkımdan kurtarmak gerekir. Aynı şekilde, yakın geçmişimizde büyük şöhret sayılan edebiyatçılar da hızlı bir şekilde unutulmaya terkedilmiş, âdeta unutuluş uçurumuna yuvarlanmışlardır. Televizyon, nice büyük ismi daha sağlığında geniş bir röportajla gelecek nesillere tanıtıcı bir kayıt yapmamış, öldükten sonra da elinde böyle bir bant bulunmadığından istese de, bu tür bir yayın yapamamıştır. Bundan on beş yirmi sene önce TRT kendi alanında ismi olan insanlara ancak ölümünden bir iki gün önce yetişmiş, kendisiyle röportaj yapılan şahıs ağır hasta olduğundan doğru dürüst konuşma imkânı bile olmamıştı. O zatlar öldüğünde o bant yayınlanınca dinleyen seyirciler gayr-i ihtiyari "Şu röportajı adamcağazın sağlığında yapsalardı ya!" demekten kendilerini alamamışlardır. Bugünse, TRT, o cançekişme halinde röportajı yapma âdetini de bırakmış, böylece topluma şu veya bu alanda hizmet

vermiş insanların, gelecek nesillere sesli görünüm ulaşması sorumluluğundan kendini vâreste tutmuş oluyor anlaşılan, Spor, hafif müzik ve yeşilçam şöhretleri müstesna bu sözümüzden. Bunlarınsa, aksine, nerdeyse 24 saatleri, anında canlı yayın halinde ekrana yansıtılmakta.

Menderes ve arkadaşlarının idamlarından otuz yıl sonra mezarlarına kavuşturulması vesilesiyle, çağrışımlar bizi bu düşüncelere götürdü. Gönül isterdi ki, toplumumuzun üst tabakasında, atalarımızda olduğu gibi, bazı konularda gerçekten prensiplilik ve ödünvermezlik karakteri yeniden doğmuş ve bu nakil işi onun somut bir örneği olsun. Halkımızda bu özellik zaten kaybolmamıştır. Ama ne yazık ki, bizim bu kanıda olabilmemiz için bu olay yeterli bir kanıt teşkil etmez. Yaşayanlara ve ölülerimize ilgisizlik ve hatta nankörlük sürüp giderken, hatta artarken, böyle bir istisnanın görülmesi, ancak başta da dediğimiz gibi, başı sıkışan iktidarın bir çare gibi buna sarılmasından başka bir şey gibi gözükmüyor. Böyle de olsa, temenni ederiz ki, bu bir başlangıç olsun, geçmiş ve halihazır değerlerimize gereken saygıyı gösterelim. Bir insan, karşıt da olsa, onun hiç olmazsa insanî haklarını tanıyalım. Bu vesileyle yeni mezarlarına taşınan Adnan Menderes ve arkadaşlarına, Allah'ın rahmetini esirgememesini ve günahlarını bağışlamasını dileriz.

TARAFLI BİR PROGRAM VE HATIRLATTIKLARI

Geçmiş haftalarda* televizyonda Demokrat Parti ile ilgili Demir Kırat adlı bir belgesel izlendi. 27 Mayıs İhtilâlinden bu yana âdeta bahsi yasaklanmış olan Demokrat Parti devri, ilk kez ekrana gelmiş oldu. 1950-60 arasını kapsayan bu dönem âdeta hiç yaşanmamış gibi bahsi yasak konulardandı. Okullarda, basında ve TRT'de. Bunu yasaklayan kanun yoktu. Ama sanki: "sakın, bu devri hatırlatmayın. Halk bilmesin" diyen kesin gizli bir buyruk vardı. Otuz yıldan sonra, nasıl olsa bir gün yırtılacağı anlaşılan perdenin ucu, belki de yine aynı kuvvetlerin isteğiyle hafifçe kaldırıldı. Belgesel aslında hiç de objektif olamadı. Yarı açık yarı kapalı tarzda süreklice Demokrat Parti'yi suçladı. İhtilâlcileri ve hele İsmet Pa-

* 1991 yılı söz konusudur.

şa'yı aklamak için olağanüstü bir gayret sarfedilmiş olduğu görüldü. Bütün bunlara rağmen İsmet Paşa'nın ihtilâlle direkt bağlantısı saklanamadı.

İdamlara gelince suç evirilip çevrilip İsmet Paşa ve Milli Birlik Komitesi üyelerinden alınıp Sunay'ın ve Silâhlı Kuvvetler Birliği denilen ordu içi örgütün üzerine yıkıldı ve dolayısıyla orduya mal edildi.

Oysa, kanaatimizce ihtilâlin arka planında yeralan İnönü ve CHP kurmayı, Menderes'in asılmasını kesin olarak istemişlerdir. Hatta, ihtilâlcilere, profesörler vasıtasıyla, "siz bunu yapmazsanız, bir gün, mutlaka, onlar sizi asar!" diye korku vermişlerdir. Bunu tarihin gözünden saklamak için de, İnönü'nün ağzından Cemal Gürsel'e mektup yazılmıştır. Öyle anlaşılıyor ki, mektup gönderilmiş, fakat ağızdan da: "biz bunu yazıyoruz, ama siz buna bakmayın, gerekeni yapın. Biz dış âleme karşı bunu yazmaya mecburuz" demişlerdir.

Bu belgeselde bile İnönü'nün hep idamlar üzerinde durmasının asıl sebebi, Menderes ve bir iki arkadaşının mutlaka asılması, fakat ipin ucunun kaçırılıp çok fazla sayıya da çıkılmamasıdır. Belgesel'de bu konudaki yorumların hepsi gerçeği tersine çevirmiştir. İnönü'nün Madanoğlu'na idamlar konusunda söylediği sözün mânası da, "halk ne derse desin, bunlar idamı haketmiştirler" şeklindedir. Ve İnönü'nün, Menderes'in hanımına söylediği söz de "sana ve çocuklarına bir zarar gelmeyecektir. Sen buna bak ve buna şükret. Menderes'i unut" anlamına gelir.

Menderes, elbet, Türkiye'nin ve İslâm Âlemi'nin beklediği, şuurlu, idealist bir kurtarıcı değildi. Ancak, ölüme mahkûm edilen ve yarım yüzyıldan beri eziklik, yokluk ve yoksulluk içinde kıvrandırılan milletimizin maddeten ve bir parça da manen dirilmesi için çaba sarfetmiş ve bu sebeple halkın büyük çoğunluğunun sevgisini kazanmış bir liderdi. Kendisi ve partisi gereken köklü değişikliği yapacak mizaçta ve şuurda değildi. Ancak bir parça dirilen millet gereken yöne dönebilirdi. Yani Menderes ve Partisi'nin de pek şuurunda olmadığı bir halkın itişiyle gerçekleşen bir yöneliş, Batı'yı korkutuyordu. Türkiye bir parça dirilirse, mümkündü ki, İslâm Âlemi'nin lideri olsun. İşte bu korkuyla Batılı ülkeler (Rusya buna dahildir), uzun vâdeli, gizli çalışmalarla Menderes'i ve Demokrat Parti'yi devirmişlerdir. Halk Partisi ve ihtilâlciler bilmeyerek bu arzuya hizmet etmişlerdir. Demokrat Parti'nin devrilişini cana minnet bilmişlerdir. Çok gizli, detaylı, şuurlu bir plan uygulanmıştır. Basın, dış mihrakların emir kulu gibi çalışmıştır. Sonra üniversite hocaları elde edilmiş ve görevlendirilmişlerdir. Daha sonra bilhassa Amerika'da görev yapmış kurmay subaylardan bazılarına örgüt kurmaları telkin edildiği anlaşılıyor. Halk Partisi bu ihtilâli el altından hazırlamayı kendisi için hayat memat meselesi saymıştır. Sonra öğrenciler ayaklandırılmış, fısıltı gazetesi harekete geçirilmiş, DP'lilere yanlışlık üstüne yanlışlık yaptırılmış, onların zaaf ve çelişkileri çok iyi işlenmiş ve neticede meş'um ihtilâl gerçekleştirilmiştir.

Çok planlı bir ihtilâldir bu. Bebek köpek dâvala-

rı da, liderleri, halkın gözünden düşürmek için kasıtlı ortaya atılmış dâvalardı.

Demokrat Parti'nin bir suçu yok muydu? Elbette, bir çok hatası ve suçu vardı. Ama bunlardan dolayı devrilmedi. Belki bazı sevapları yüzünden devrildi. Menderes'i ve Demokrat Parti'yi devirmek için sanırız düşmanlarca asıl sebepler şunlardı:

1) Bağdat Paktı'nın kurulması: Düşünelim, bu pakt yaşasaydı, Ruslar Afganistan'a girmeye cesaret edemeyeceklerdi ve on yıldan beri Afgan halkının yaşadığı facia cereyan etmeyecekti. Bu pakt yaşasaydı sekiz yıl süren İran-Irak savaşı olmayacaktı. Bu pakt yaşasaydı Irak, Kuveyt'e giremeyecek ve Körfez Savaşı da olmayacaktı. Ve bu pakt yaşasaydı, iki defa olan Hindistan ve Pakistan savaşı da vuku bulmayacaktı. Demek ki, kırk yıldan beri İslâm Âlemi'nin başına gelen faciaların hemen hemen hepsi, bu paktın varlığıyla engellenmiş olacaktı. Bunu zamanında kestiren Batılılar, bu paktı yıktılar ve kurucularının da hepsini teker teker yok ettiler. Adnan Menderes, İran Şahı Rıza Pehlevi, Irak Kralı Faysal, Veliahtı Abdülillah, Başvekili Nuri Said Paşa ve Pakistan'ın da o günden bu güne başına geçen tüm liderlerinin hepsi devrildiler.

2) Bandung Konferansı'nda Türkiye'nin yıldızının parlaması: Bu Konferanstan sonradır ki Güney Asya-Afrika ülkeleri Konferansları baltalanmış, 3. dünya ülkeleri liderliği müslümanlardan alınıp Hindistan'a verilmiştir. Hindistan da Batılı güçlerce gizlice anlaşıp çalışmış ve bir anlamda onları Batılılara satmıştır.

3) 6-7 Eylül Olaylarının intikamının alınması:

Bu olaylarda kiliselere ve Rumlara karşı yapılan hareketlerden hınç duyan Batılıların intikam alması.

4) Halkın Menderes sevgisi ve O'nu bir ölçüde yönlendirmesi.

5) Menderes'in zaman zaman müslümanlığa yakınlık ifade eden söz ve davranışları.

İşte bu sebeplerle Batı, Menderes'in devrilmesini planlamış ve sonunda başarmıştır.

Amerikan Başkanı'nın, İngiltere Kraliçesi'nin ve diğer bazı batı devlet adamlarının idamların yapılmaması talepleri, tamamen göstermeliktir, bir nezaket olayıdır. Yoksa gerçekten isteselerdi önlemeleri işten bile değildi. İnönü'nün Cemal Gürsel'e yazdığı mektup da, bu cinsten diplomatik bir mektuptur. Yoksa o da gerçekten isteseydi önlemesi onun için zor değildi. Zaten belgeselin yorumuna göre Cemal Gürsel'in de elinde bir şey yoktu. Bu doğru ise, İnönü'nün bunu bilmemesine imkân yoktur. Çünkü o sıra İnönü ve CHP'liler ihtilâlcilerle tam diyalog halinde ve müthiş bir istihbarat bağlantısı içindedirler. O mektubu yazması, tarihe karşı kendisini kurtarmak içindir.

Bütün tek yanlılığına, hep 27 Mayısçıları savunmasına ve Menderes'i küçültmeye çalışmasına, bir çok kesintilere rağmen bu beleselin yayınlanması yine de faydalı olmuştur kanaatindeyiz.

Halkın bu devir hakkında tam bir bilgisizlik içinde bırakılmasına rağmen, böylesine sübjektif yorumlu bir program bile onda bazı duyguların oluş-

masına neden olmuştur sanıyoruz. Yakın tarihimizle ilgili bir çok belgeseller yapılmalı ve yayınlanmalıdır. Okullarda ve basında verilmeyen bu bilgileri gençlik görüntülü olarak ekranlardan öğrenebilir. Bu da çok yararlı olur. Bugünkü olayların neden bir türlü çözülemediği, kökenlerinin ne olduğu az çok sezinlenir. Tabular yıkılır, yasaklar kalkar, olayların gerçek değerlendirmesi yapılır. Eğer hayatta olan DP'liler ve onların varisi olduğunu söyleyen DOĞRUYOL'cular ve ANAP'lılar ellerinde bulunan geniş devlet ve özel sektör imkânlarıyla isterlerse, başka açılardan değişik yirmi program hazırlayabilirler. Biz İslâm'a inanmış kişilerin de tarihin gerçek ışığından yola çıkan programlar yapmayı hedeflemesi, dâvamız açısından, birinci derecede önemli çağ görevimizdir.

MEKTUP

Batıyla İslâm'ın büyük savaşı başladı. Kutlu Topraklara batı ülkelerinin askerleri ayaklarını bastıkları andan itibaren. Yüzyıllardır Batı bugünü gözlüyordu. Kendi iç anlaşmazlıklarını halledip islâm dünyasına yüklenme, Ortaçağ'dan bu yana, Batı'nın, daha ilkokul çağlarından itibaren çocuklara aşıladığı, her batılının şuur altına yerleşmiş bir düşünce ve arzudur. Tarihte kaç kez buna başvurdularsa, şu veya bu sebeble, yarıda kaldı istilâ ve imha girişimleri. Tanrı korudu müslümanları. Müslümanlar da yurtlarını korumak için yiğitçe savaştılar hep.

Şimdi, Batı, yeniden tarihte en büyük saldırısı için harekete geçmiştir. Irak bahanesi, İslam Dünyasını bölme ve istilâyı maskeleme tertibinden başka bir şey değildir. Sessiz sedasız, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve diğer Körfez ülkeleri işgal edilmiştir. Dünyanın gözü önünde olan bu işgali, basının kopardığı Saddam şamatası, kimsenin ruhu-

nun bile duymayacağı şekilde örtbas edilmiştir.

Bizce, Üçüncü Dünya Savaşı başlamıştır. Bu savaş Batı ile İslâm arasındadır. Bu savaş uzun sürecektir. İlk anda hazırlıksız yakalanan İslâm Dünyası, uzun ve ıstıraplı bir bağımsızlık ve özgürlük savaşına girişmek zorundadır. Esaret ve çile yılları gözüküyor ne yazık ki ufukta. Gerilla savaşları gözüküyor.

Bütün bu savaştan, sonunda Batı da çok zararlı çıkacaktır. Yüz yıl, iki yüz yıl sürse de müslümanlar sonunda batılıları yurtlarından koğacaklardır. Esaret ve köleliğe razı olmak, mukaddesatının ayaklar altında çiğnenmesine razı olmak, islâm tabiatına aykırıdır. Evet, islâm için, bağımsızlığı ve özgürlüğü feda etmek, eşyanın tabiatına aykırıdır. Teknoloji ve silâhlar arasındaki fark ne kadar büyük olursa olsun, islâm ruhu, barbar batı ruhunu perişan edecektir. İşte bu sebeple, Batı'nın giriştiği bu korkunç istilâ, Batı'nın da yararına değildir. İnsanlığın imhasına girişmek, ne kadar vahim bir olaydır. Mümkünse bunu doğduğu noktada söndürmek gerekir.

Düşündüm, acaba Amerika başkanı Bush'a bir mektup yazmanın faydası var mı? Bir kişi olarak. Bu işin sonunda Amerika'nın da kârlı çıkamayacağını ispat edebilir miyim? Tarihten örnekler getirerek bir hayli etkili sözler edilebilir. Ama bunlar Bush'a tesir eder mi? Evet bunu düşündüm ve sonunda kararım olumsuz oldu. Bush, her Batılı politikacı gibi ve hepsinden daha fazla olarak, mutlaka daha çocukluğunda "Haçlı Seferleri" hikâyeleriyle şuuraltından islâma karşı programlandırılmış, şartlandırılmıştır. O

halde mektubum ona ulaşsa bile dudak bükerek bir kenara itecektir. Romantik ve teorik bulacaktır onu. Ama diyelim böyle olmadı, okudu ve etkilendi. Bu neyi değiştirir? Dünya basınının meseleyi bir Bush-Saddam çekişmesine döndürmüş olmasına bakmayın. Saddam bir diktatördür ama yine de arkasında bir Devrim Konseyi var, Baas Partisi var. Aynı şekilde Bush, ne kadar yetkili bir başkan olursa olsun, arkasında Amerikan kapitalizmi mevzilenmiştir. Savaş ya da istilâ kararını veren, sanayi krallarıdır. Petrolü tam ele geçirmek, yüzde yüz elde etmek ve araplarla paylaşmamak, petrole hakim olmakla dünyayı, dıştan alınan petrole yüzde yüz bağımlı rakip Japon ve Alman ekonomilerini kontrol altına almak, onları tehlikeli rakip olmaktan çıkarmak isteyen dev şirketlerin verdiği kararı icra etmekten başka ne ödevi olabilir Bush'un?

Öyleyse, bu mektubu bu sanayi krallarına mı yazmalıyım? Onlara ulaşmaz mektup. Ulaşsa da yetişmeleri gereği kale almazlar. Öyleyse, onların mensup oldukları dinlerin başları Papa'ya, Amerika'daki Başpiskoposlara ve Başhaham'a mı yazmam gerekir? Bu zatlar, ikilem içindedirler sanırım. Bir yandan, din adamı olmak sebebiyle insanların kanının dökülmesine, korkunç katliamlara razı olmamaları gerekir. Öte yandan,

Saül vurdu binlerini...
Davut onbinlerini...

diyen kutsal kitaplarından ve dinî eğitimlerinden, hep haçlı ruhu içinde olarak, Amerika'nın müslümanlara vuruşunu sevinçle, öç duygusunun etkisin-

de karşılayacaklardır belki. Öyle olmasa da, bu zatların, sanayi kralları üzerindeki etkileri sınırlıdır. Sanayi kralları öyle bir gurur ve öte yandan bununla çelişkili olarak öyle bir telâş ve korku içindedirler ki, papanın, hahamın, piskoposun sözünü dinlemeyeceklerdir bile. Onlar bu savaşı kendileri için hayat memat savaşı gibi görüyorlar. Eğer kendileri bastırmazsa, yıllar sonra, dirilmiş olan İslam Âlemi'nin Batı'yı tam kuşatacağı endişesi içindedirler. Bu tedirginlik içinde tiril tiril titriyorlar.

Bir mektup yazacaksam, geçmişteki felâket günlerinde, edebiyatçılarımızın (örneğin, Süleyman Nazif'in) yazdığı gibi Hazreti İsa'ya mı yazmalıyım? Böylece Hıristiyanlık dünyasının dikkatini çekmek mümkün olur mu? Hiç sanmıyorum. Hıristiyanlar, hem kendi ağızlarıyla, Hz. İsa'nın: "bir yanağına tokat vururlarsa öbür yanağını çevir" dediğini söylerler, hem de tüm tarih boyunca, kendilerine ilişmemiş halkların üzerine yürüyüp onları imha etmeye kalkışırlar. Amerika'nın yerli halkını imha ettikleri gibi, şimdi de müslümanları yeryüzünden silmek niyetindedirler. Bu insanlara Hz. İsa'ya sesleniş ne ifade eder? Nerden duygulanırlar, nasıl etkilenirler? Böyle bir ümide kapılmak, ham hayale kapılmak demektir. Belki halklar yanlış veya doğru, Hz. İsa'ya karşı belli bir duyarlığın içindedirler. Ama onların elinde ne vardır? Sanayi kralları, basın ve televizyon yoluyla istedikleri kamuoyunu oluşturmaktadırlar. Tüm güç onların elindedir. Onlarsa, gururları ve kompleksleri sebebiyle Hz. İsa'ya da gizli veya açık düşmandırlar. Haçlı Savaşını da öç duygusunu tatmin

için yaparlar.

Öyleyse, Batı'da sesleneceğimiz bir kulak yoktur. Mektup yazacağımız bir sanatçı, şair, filozof bir kişi mevcut değildir aralarında. Artık etkin filozoflar, şairler, sanatçılar dönemini de kapadı Batı. Bir Goethe, bir Wagner kalmadığı gibi, bir Sartre, bir Faulkner dahi kalmadı. Kalsaydı, onların, şimdi, Batı kamuoyuna seslenmeleri ve uyarmaları gerekirdi.

Büyük veli şairimiz gibi:

Kasdım budur şara varam
Feryad ü figan koparam

diyecek bir Batı şairi var mıdır ki, insanlığın önünde bulunduğu felâketi haber verip haykırsın?

Yoktur. Öyleyse ben seslenmemi Batı'ya değil kendi dindaşlarıma yöneltmeliyim. Mektup yazacaksam onlara yazmalı, çağrıda bulunacaksam onlara seslenmeliyim. Tüm müslümanların birleşip aşılmaz bir Çin Seddi gibi Batı'nın karşısına dikilmeleri için feryad ü figanda bulunmalıyım.

DİRİLİŞ MEKTUBU*

Ruhu ve gönlüyle Diriliş'in mânevî kalesinde bizimle buluşmuş arkadaş! Bizden kopmamış, bizi fetret dönemlerinde terketmemiş olan dost! Gönülleri birbirinden ayırmak yerine birbirine kaynaştırmaya çalışmış. Yol'u nefs taşlarıyla tıkamamış, onun genişliğince geniş, doğruluğunca doğru, iyiliğince iyi, güzelliğince güzel, yüceliğince yüce olmayı kendine hedef bilmiş kardeş! Diriliş, bir kez daha kendi iç hicretinden geri dönüyor.

Senin yaşadığın hicreti, senin yaşadığın gurbeti, insanlığın çektiği çileyi, hepimizin çektiği yürekler yakıcı çileyi, şüphe yok ki ta yüreğinde duyan Diriliş, herkeslerden az çekmiş değildir.

O, senin ruhunun aynasıdır; sen ne çektinse oraya yansıdı, ne çekiyorsan o da onu çekiyor.

Ama senin ruhunda olduğu gibi, onun ruhunda

* Diriliş Dergisi'nin 1979'da yeniden çıkışı dolayısıyla yayınlanmıştır.

da, söndürülemeyen, daima yanan ve Allah'ın izniyle daima yanacak olan bir ışık vardır.

O ışık, kimi zaman bir hararet gibi görünmeyen planda tesirini sürdürür, kimi zaman da görünür planda bir ak kanat gibi ruhların üzerine gerilir.

Diriliş, kimi zaman kendi iç âlemine çekilir, orda yenilenir, tazelenir ve genç, dinç bir enerji halinde, düşünceler ve davranışlar alanına geri döner.

Kimi zaman söz, kimi zaman yazı, kimi zaman davranış biçiminde ortaya çıkar. Fakat, hangi kılık ve biçimde görünürse görünsün, hep aynı özün, aynı ruhun, aynı cevherin taşıyıcısı olmaya çalışır.

Kimi zaman, sen ey diriliş eri, yaralanırsın, ruhundan ve yüreğinden yararlanırsın, işte o vakit, bil ve iyi bil ki, Diriliş de ruhundan ve yüreğinden yaralanmıştır.

Senin neş'en, kederin, hüznün, huzurun, bunalımın, atılımın, her halin ona yansır, onda yaşanır, onda çözümlenir. Hallerin makama dönüşmesi içindir bu. Kararsızlıkların karar bulması için.

İnsanlığa çökmüş gecenin gündüze dönüşmesi, beklenen fecrin doğması, örtülmüş kavramların açıklanması, gizlenmiş hakikatların açılması, ruhlar barışının geri dönmesi, hakikat kültür ve medeniyetinin yeniden çiçeklenmesi için, seninle birlikte ve bizimle birlikte yola çıkmış bir yolcudur Diriliş. Onu bir dergi sanma. O sadece bir dergi değildir. Araçları amaçlarla bir sayma. Araçlar, amaç içindir ve ancak bu anlamda değerlidir.

Araçların hakkını vermekle birlikte hiç birine takılıp kalmamalısın, takılıp kalmamalıyız. Ve kişiler,

kim olursa olsunlar, aciz ve fani varlıklardır. Onları putlaştırmamalı. Ancak birer hizmet eri olarak düşünmeliyiz onları. Bir nöbet neferi. Gün gelince, her gerçek hizmet eri, nöbeti, gönül rahatlığıyla devreder. Kimse, bu dünyada ebedî kalıcı değildir.

İnsanlara gurur gelmesin, acizliklerini unutmasınlar diye Allah, ölümü yarattı. Bunu hiç unutmayarak, saatleri ve dakikaları, zamanı tam anlamıyla değerlendirmek: işte bu dünyada bize düşen budur. Budan ötesi bize ait değil.

Unutulan medeniyet değerlerimizi hatırlatmak, kavramları ve kurumları gerçek anlamlarıyla diriltmek, hakikat sisteminin ruhuna ermek, düşünmesini, değerlendirmesini, incelemeyi, çözümlemeyi ve birleştirmeyi yeniden öğrenmek. Doğu'nun ve Batı'nın, peşin hükümsüz, güçlerini ve zaaflarını görmek, kalıcı yanlarını saptamak ve bunları yeni konumumuz ve atılımımızda kullanmak. İşte bu dünyada görevimiz ve ödevimiz.

*

Bütün dünya ve insanlık, kan içinde, acımasız bir savaşın içinde. Politik, ekonomik ve kültürel bir baskı ve terör havası, dünyayı sarmış durumda. Aynı kaynaktan doğmuş iki zulüm sistemi olan kapitalizm ve komünizm, ülkeleri ve ruhları parsellemiş, cehaletin karanlığında yüzen kişileri ve ülke insanlarını birbirine kırdırmakta, suni ayrılıklarla aralarına uçurumlar sarkıtmakta, sonra da arkadan onları köleleştirmenin düzenlerini kurmaktadırlar. Tarih, geçmiş zaman, kültür, medeniyet, edebiyat ve bilim konularında yeterince bilgiye kavuşmamış ve asgari

de olsa belli bir direnme ruhuna ermemiş bulunanları da tuzaklarına düşürüp emellerine alet edebilmektedirler.

Ancak bu kara tablo, karamsar ve kötümser olmak belâsından kurtulmamız için yeter bir sebep olarak görülmelidir. Yoksa şer ve kötülük ruhuna teslim bayrağını çekmek için değil.

Dünyanın genel manzarası ve insanlığın yazgı levhası, ne kadar iç karartıcı görünürse görünsün, umut kesmek gerekmez, umutsuzluğa düşmek lâzım gelmez. Tam tersine, bu, çabamızı arttırmalı, irademizi bilemelidir. İnsan olmanın gereği budur. Unutmayalım ki, yalnız kendi hayatımız değil, başkalarının hayatı, hatta yalnız insanların değil, yeryüzündeki bütün varlıkların yaşaması, bizim şu veya bu biçimde, şu veya bu yönde davranmamızdan etkilenecektir. İnsanın omuzuna yüklenmiştir böylesine ağır, fakat ağır olduğu kadar şerefli sorumluluk.

*

İlâhî mûcize lûtfu, her zaman perdesini aralamaktadır bizim için, bu sorumluluğumuzdan ötürü. Umutsuzluğun en keskin anında, dualarımızın ve iyi niyetlerimizin kutlu bir cevabı gibi ilâhî ilham armağanları üstümüze saçılmaktadır. Yeter ki, onu gören gözümüz ve onu kabul eden gönlümüz olsun.

*

İnsanlık, bir diriliş arayıcılığı içindedir. İçine düştüğü derin bunalımdan kurtulmak için çırpınıp durmaktadır. Oysa, çoğu kez diriliş ruhu, yanıbaşında umulmadık bir çerçevede filizlenip durmaktadır. İnsanoğlunun bugüne kadar getirdiği bütün değer-

lerden bir zerreyi bile feda etmek istemeyen bir dikkatle, yavaş fakat güvenli bir şekilde gelişip büyümektedir. İnsanlar onu hemen göremiyorsa, bu, onu umdukları yerde bulamamalarındandır. Ama, hikmet, bize, umduğumuz yerde değil, bulduğumuz yerde hakikata ve diriliş ruhuna sarılmamızı buyurmaktadır. Yoksa, ilâhî irade ve takdirin bir nevi inkârcısı olmuş ve yüceliğine ermeye çalışan idrakimize gölge ve pas düşürmüş bulunuruz.

*

İslâmın dirilişi, insanlığın dirilişi ile içiçedir. İnsanoğlunun kireçleşmiş inanç damarlarını genişletmek, tıkanmış düşünme yollarını açmak, nasırlaşmış duyarlılığını uyandırmak, darlaşmış ahlâk ve davranış dünyasını kısırlık ve katılıktan kurtarmak, öç ve kin yerine sevgi ve af, barış ve bağışlama duygularını kanatlandırmak, kolay olan öldürücü yolu değil, zor da olsa diriltici yolu seçmek, hakikati bulmakta sonsuz arzulu ve iradeli, buldurmakta sonsuz sabırlı ve tahammüllü olmak, güçlü insanların başvurduğu derinden ve ruhtan kavrama yöntemini kullanmak suretiyle islâmın dirilişi, yani insanlığın dirilişi idealini gerçekleştirmek. İşte, beklenen yeni insanı getirecek olan usulün ana çizgileri.

Tanrı'nın barış, merhamet, sabır öğüdünün sevdalısı olmaya inanıyoruz. Bundan ötesini reddediyoruz.

Bırakınız, kaba kuvvete, üne, maddî güce tapanlar, bu yolu ve yordamı küçümsesinler. Biz dayanabilirsek, bir gün onlar da yanlışlıklarını anlayacaklardır.

*

Ruh kalesini yeniden inşa edelim. Tarihin en zalim zelzelesiyle yerle bir olmuş gerçek medeniyet sitesinin yeniden kurulmasına taş taşıyalım. İnsanlığın, fizikötesinden başlayarak her plandaki depreminin sebep olduğu yıkılışları onarmasında elimizden geldiğince bir katkıda bulunalım. Yıkıcılığın değil, yapıcılığın adamı olalım. Cezbemiz, şuurumuz, kötülük izinde değil, iyilik çığırında olsun. Tutkumuz, gerçek medeniyetin dirilişi doğrultusunda olsun. Göğsümüz, ideal âlemin soluğuyla dolsun. Ruhumuz, kutlu ruhla güçlensin, desteklensin.

Tarih, tabiat, zaman ve insan ilişkileri, yeniden, hilkat ve fıtrat kanunlarına uyacak şekilde düzenlensin tutumumuzla. Aşkımız, Nemrudun ateşine ateş değil, Hz. İbrahim'in gül bahçesine su taşımak aşkı olsun.

Diriliş yolunda olalım, diriliş eri!

*

Diriliş çizgisini gözleyelim, izini izleyelim.

*

Dirilişte buluşalım, dost!

*

Dirilişte soluk alalım, kardeşim.

*

Diriliş içinde ol, arkadaş!

– SON –

İÇİNDEKİLER

7 Kutlu Hac Yolculuğu
12 Diriliş Unuttuğun ve Hatırladığın Zaman
19 Horoz İki Kere Ötmeden
27 Anadolu'nun Dirilişi I
31 Anadolu'nun Dirilişi II
35 Unutuş
39 Mezarına Kavuşanlar ve Çağrıştırdıkları
47 Taraflı Bir Program ve Hatırlattıkları
53 Mektup
58 Diriliş Mektubu